

Μια ιστορία του Τζιμ Χίγκινς για τον τροτσισμό -κεφάλαιο 5

<https://www.marxists.org/archive/higgins/1997/locust/index.htm>

Μτφρ ΑΛ

Κεφάλαιο 5: Η ομάδα του Κλιφ κάνει στροφή στη Ρόζα Λούξεμπουργκ στα τέλη του '50, αποφεύγει να μπει σε περιπέτειες ενοποίησης με την Ομάδα του Χίλι.

“Ο Κλιφ θεώρησε ότι η Λούξεμπουργκ βόλευε. Θα τον βοηθούσε να συσπειρώσει γύρω του αυτούς που εκδιώχθηκαν από αλλού, τους υποσχόταν μια άνετη στέγη.”

Κέν Κόουτς, Εργατική Ελευθερία

Οι ζυμώσεις στην αριστερά στα μέσα της δεκαετίας του 1950, όπως είδαμε, έδωσαν νέα ώθηση σε ένα επαναστατικό κίνημα που βρισκόταν ουσιαστικά ετοιμοθάνατο και αποβλακωνόταν μέσα στην ατμόσφαιρα του Εργατικού Κόμματος. Επειδή ωστόσο τα άμεσα οφέλη δεν ήταν τόσο πολλά, ο SRG έκανε μια σοβαρή επένδυση για να βελτιώσει την προπαγανδιστική του εικόνα. Από τον Δεκέμβριο του 1956, η “Σοσιαλιστική Κριτική” άλλαξε μορφή- έγινε σαν μικρή εφημερίδα. Αυτό όχι μόνο αύξησε κατά πολύ τον χώρο για άρθρα, αλλά και έκανε το έντυπο πιο ελκυστικό από το βαρετό και μάλλον μίζερο περιοδικό σε μέγεθος Α4. Με τον Κίντρον ως αρχισυντάκτη, διευρύνθηκε η δεξαμενή συγγραφέων και βελτιώθηκε η ποιότητα γραφής. Στα επόμενα δυο χρόνια, οι βασικές κατευθύνσεις της πολιτικής του Ομίλου (SRG) αναδείχτηκαν, αναβαθμίστηκαν και έγιναν προσβάσιμες μέσα από τις σελίδες της Σοσιαλιστικής Κριτικής.

Ο Κλιφ έγραφε για την διαρκή οικονομία των όπλων και τον κρατικό καπιταλισμό, ο Κίντρον για τη μεταλασσόμενη φύση του ρεφορμισμού και την όλο και πιο μεγάλη σημασία του να οργανωθεί η βάση της εργατικής τάξης. Ένας άλλος Νοτιοαφρικανός, ο Σέιμουρ Πέιπερτ – ένας άνθρωπος με μεγάλο ταλέντο και ένας πρώιμος μάγος ηλεκτρονικών υπολογιστών, καθώς αργότερα εφηύρε τη γλώσσα υπολογιστών «Logos» – στρατολογήθηκε από τον Κίντρον και για μερικά χρόνια συνεισέφερε σημαντικά στην αίγλη της Σοσιαλιστικής Κριτικής. Η βιβλιοκριτική του βιβλίου του Τζον Στρέιτσι, «Σύγχρονος καπιταλισμός», για παράδειγμα, που εκείνη την εποχή ένα πολύ δημοφιλές βιβλίο, αποτελεί μια εξαιρετική επίθεση στον Στρέιτσι και, παρεμπιπτόντως, μία από τις καλύτερες αναλύσεις σχετικά με τη διαρκή οικονομία των όπλων. [1]

Ο Έρικ Χέφερ (ο οποίος μαζί με τον Χάρι ΜακΣέιν και Ι.Π. Χιουζ συγκρότησαν τη Σοσιαλιστική Ομοσπονδία Εργαζομένων – δεν είναι σαφές από τόση απόσταση να διακρίνουμε τι ακριβώς ομοσπονδιοποίησαν) έγραφε τακτικά στο περιοδικό για εργατικά θέματα. Είναι αρκετά ενδιαφέρον, δεδομένης της καριέρας που έκανε αργότερα ως βουλευτής των Εργατικών αλλά για ένα διάστημα και υφυπουργός, ότι αρνήθηκε να γίνει μέλος του SRG επειδή αυτό συμμετείχε στο αντιδραστικό Εργατικό Κόμμα. Για να πούμε και του στραβού το δίκιο, δεν τον άκουσε κανείς ποτέ να λέει ρητά, “Παρακολουθήστε τα χείλη μου, ΟΧΙ Εργατικό Κόμμα”.

Ένα από τα μεγάλα θέματα της περιόδου ήταν ο πόλεμος της Αλγερίας για την ανεξαρτησία της. Το θέμα καλυπτόταν στη Σοσιαλιστική Κριτική από το μέλος της ISL Άντρε Τζιακομέτι (Νταν Γκάλιν, αργότερα ηγετική φυσιογνωμία σε μια από τις Διεθνείς Συνδικαλιστικές Ομοσπονδίες Συνδικάτων που παρέμεινε με νύχια και με δόντια καθαρή από την επιρροή της CIA). Δυστυχώς, ο SRG και ο Τζιακομέτι όπως και το Κλαμπ υποστήριξαν το MNA (Εθνικό Κίνημα της Αλγερίας) ενάντια στο FLN (Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο). Για τον SRG, αυτό φαίνεται να οφείλεται στο γεγονός ότι το MNA βρισκόταν υπό την ηγεσία του

Μεσάλι Χάτζ, ο οποίος υπήρξε κομμουνιστής τη δεκαετία του 1920. Για τον Χίλι ήταν σχεδόν βέβαιο ότι οφείλεται στο γεγονός ότι ο Μισέλ Πάμπλο και η Διεθνής Γραμματεία της Τέταρτης Διεθνούς (ISFI) υποστήριζαν τον Μπεν Μπελά και το FLN. Τελικά, τόσο η ομάδα του Χίλι όσο και αυτή του Κλιφ φάνηκαν αρκετά ηλίθιες όταν ο Μεσαλί Χατζ αποδείχθηκε επί μακρόν Γάλλος πράκτορας. (Τόσο στην Αλγερία όσο και στη μητροπολιτική Γαλλία, οι μάχες μεταξύ MNA και FLN προκάλεσαν σοβαρή αιματοχυσία.) Η επιδείνωση των σχέσεων ανάμεσα στη Διεθνή Επιτροπή της Τέταρτης Διεθνούς (ICFI) [2], της οποίας ο Χίλι ήταν ο γραμματέας, και στη ISFI (του Πάμπλο) εξαιτίας αυτής της διαμάχης (MNA-FLN) έφτασε σε πρωτοφανή επίπεδα υβρεολογίου, ιδιαίτερα με τους αδελφούς Μπάντα, ανταλλάσσοντας και αποτρόπαιες απειλές μεταξύ τους, κάποιες αρκετά αιμοβόρικες. Η ISFI μέσω του Πάμπλο και του ολλανδού τροτσκιστή Σαλ Σάντεν ασχολούταν με την παραγωγή πλαστών ταυτοτήτων –και πλαστών χαρτονομισμάτων, έλεγαν κάποιοι- για το FLN και οι δυο τους εξέτισαν ποινή φυλάκισης... Ο Πάμπλο, μετά την ανάληψη της εξουσίας από το FLN στην Αλγερία, έγινε “Υπουργός Εγκαταλελειμμένων Περιουσιών” στην κυβέρνηση του Μπεν Μπελά, ένα πόστο με εύστοχο όνομα, το οποίο οδήγησε τον Γκας ΜακΝτόναλντ να το αποδώσει στο γεγονός πως “παρέμενε ο Γραμματέας της 4^{ης} Διεθνούς”.

Με τη νέα ενισχυμένη έκδοση το έντυπο ήταν σε θέση να ασχοληθεί περισσότερο με την καθημερινή πολιτική. Το ύφος του ήταν διακριτικό και ήταν ενδεχομένως ένα καλό εργαλείο για την οικοδόμηση επιρροής μέσα στο Εργατικό Κόμμα, στα συνδικάτα και στους χώρους δουλειάς. Ήταν σαφώς ένα μαρξιστικό έντυπο που έπαιρνε στα σοβαρά τον εαυτό του την πολιτική, αλλά απέφευγε την επιθετική αλαζονεία και τον σεχταρισμό που χαρακτήριζε πολλά παρόμοια έντυπα της εποχής.

Η ομάδα του Τεντ Γκραντ, η Επαναστατική Σοσιαλιστική Λίγκα (την εποχή εκείνη το βρετανικό τμήμα της USFI) κυκλοφόρησε ένα πραγματικά άθλιο περιοδικό με την ονομασία Σοσιαλιστική Πάλη. Ήταν, ευτυχώς, τόσο κακοφτιαγμένο που οι περισσότερες σελίδες

του δεν διαβάζονταν- με πολλές ευχαριστίες μας για την βοήθεια που μας προσέφερε.

Το Κλαμπ, ορμώμενο από τα εξαιρετικά περιορισμένα αποθέματα αυτοσυγκράτησης και αυτοελέγχου του Χίλι, παρήγαγε εξαιρετικά μη σεχταριστική προπαγάνδα. Το “Ενημερωτικό Δελτίο” αποτελούσε ένα επαγγελματικά σχεδιασμένο περιοδικό, το οποίο επεξεργαζόταν ο Πίτερ Φράιερ, ο οποίος, ενώ ορκιζόταν πίστη στο Εργατικό Κόμμα, ασχολιόταν πολύ περισσότερο με τα θέματα της βιομηχανικής ζώνης και τη στρατολόγηση πρώην μελών του Κομμουνιστικού Κόμματος και του περιβάλλοντός τους. Ιδιαίτερη αξία για το Κλαμπ είχε και το θεωρητικό περιοδικό τους, το «Εργατική Κριτική», το οποίο εξέδιδε ο Τζον Ντάνιελς (εκπαιδευτικός και πρώην υποψήφιο μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΚΚ Μ.Βρ) και ο Μπομπ Σο (ένανς άνθρωπος που χαρακτηριζόταν από την πλήρη αφοσίωσή του στον Τζ. Χίλι και μοιραζόταν μαζί του την απόλυτη έλλειψη αίσθησης του χιούμορ). Αυτά εν ολίγοις συγκροτούσαν ένα περιοδικό που διαβαζόταν εξαιρετικά ευχάριστα και που σίγουρα αποτέλεσε έναν από τους λόγους για τους οποίους η Λέσχη (Κλαμπ) στρατολόγησε συγκριτικά καλύτερα ανάμεσα στους απογοητευμένους από το ΚΚ.

Πέρα από το γεγονός ότι αυτές οι βελτιώσεις στα περιοδικά του SRG και του Κλαμπ ήταν το άμεσο αποτέλεσμα της ανθρώπινης σκέψης, προέκυπταν επίσης από ένα νέο περιβάλλον και την προσπάθεια να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της εποχής. Μετά από μια μακρά περίοδο νηνεμίας ακολούθησαν σημαντικές αναταραχές. Η κρίση του ΚΚ οδήγησε στην επανεξέταση του μαρξισμού και στην αύξηση του κύρους των ποικίλων μη σταλινικών ομάδων. Το Σουέζ και η ουγγρική επανάσταση ξύπνησαν τον ενθουσιασμό για μονοθεματικές καμπάνιες και μαζικές διαδηλώσεις. Οι παλαιές δομές, το ΚΚ στα αριστερά και το Εργατικό Κόμμα στα δεξιά, δεν μπορούσαν πλέον να συγκρατήσουν και να περιορίσουν ένα κίνημα που είχε αποκτήσει ορισμένο αυθορμητισμό, τόσο στη βάση του όσο και στην ηγεσία του. Το πιο σημαντικό από αυτά τα νέα κινήματα ήταν το CND (Campaign for Nuclear Disarmament-Καμπάνια για τον πυρηνικό αφοπλισμό)

και η ακόμα πιο αυθόρμητη πτέρυγά του, η Επιτροπή των 100. Αυτά ήταν κινήματα που μπορούσαν να οργανώσουν μαζικές διαδηλώσεις και δράσεις κι απείχαν πολύ από το να τεθούν υπό έλεγχο (των κομματικών ηγεσιών). Το CND ήταν υπερβολικά μεγάλο και ανοργάνωτο για να αποπειραθούν έστω να τις ελέγξουν οργανώσεις τόσο μικρές και άπειρες όπως ήταν τότε οι επαναστατικές ομάδες, αλλά και μόνο με την εμφάνισή τους και μιλώντας με στοιχειώδη συνοχή οι επαναστάτες μπορούσαν να επηρεάσουν πολύ ευρύτερα από τα μέλη τους. Το σύνθημα «Κάτω οι βόμβες, κάτω οι βάσεις» βρήκε πολύ μεγάλη ανταπόκριση στη βάση του CND και ιδιαίτερα στην Επιτροπή των 100.

Το κίνημα είχε επικεφαλής αρκετές αριστερές προσωπικότητες των Εργατικών, όπως τον Μάικλ Φουτ, τον Κάνον Κόλινς, τον Τζ.Μπ.Πρίσλεϊ κλπ και προσδοκούσε στην εκλογή μιας κυβέρνησης των Εργατικών που θα ικανοποιήσει τα αιτήματά του. Ωστόσο, η πολύ πραγματική συναίσθηση του κινδύνου ενός πυρηνικού Αρμαγεδώνα διασφάλισε ότι υπήρχε μια μικρή, αλλά όχι ασήμαντη, μειοψηφία στο CND που διέκρινε ως λύση την επαναστατική ιδέα της οργανωμένης δράσης της εργατικής τάξης κατά της πυρηνικής βόμβας, ένα συμπέρασμα που δεν απέχει πολύ από τη σοσιαλιστική ιδέα της κεντρικότητας της εργατικής τάξης για την αντιμετώπιση όλων των δεινών της κοινωνίας.

Στην αρχή του κινήματος CND, το Κομμουνιστικό Κόμμα αρνήθηκε να συμμετάσχει με το σκεπτικό ότι θα μειωνόταν η δουλειά της Βρετανικής Ειρηνευτικής Επιτροπής η οποία – σε αντίθεση με το CND – ελεγχόταν από το ΚΚ. Αυτή η άρνηση δεν ωφέλησε μόνο το CND αλλά και τους επαναστάτες που εργαζόταν στο νέο κίνημα. Οι Διαδηλώσεις του Αλντερμάστον το 1958 και το 1959 πραγματοποιήθηκαν χωρίς την παρουσία του ΚΚ, και παρ' όλα αυτά ήταν αξιοθαύμαστα μαζικές. Όταν έγινε φανερό ότι η Βρετανική Επιτροπή Ειρήνης έπνεε τα λοίσθια και ότι το μαζικό κίνημα ήταν το CND, οι του ΚΚ μεταπήδησαν στο CND, σαν μικρά γούνινα πλασματάκια που εγκατέλειπαν το βυθιζόμενο κίνημα ειρήνης. Έχοντας ενταχθεί στο κίνημα καθυστερημένα η επιρροή τους δεν ήταν ποτέ τόσο μεγάλη, αν και στις τοπικές επιτροπές έτειναν

να προτείνουν δράσεις που δεν θα θίγουν τον τοπικό αγγλικανικό κλήρο – υπήρχαν αρκετοί παππάδες στο CND.

Μέσα στο CND, κυρίαρχη πολιτική δύναμη μακράν ήταν οι Εργατικοί-μέλη αλλά και πολύ ελπιδοφόροι ψηφοφόροι. Μια άλλη ισχυρή συνιστώσα ήταν ένα είδος μεσοαστικού φιλελεύθερου αναρχισμού και υπήρχε και μια μικρότερη πτέρυγα, η επαναστατική αριστερά. Στην πραγματικότητα αυτό σήμαινε τον SRG και η Λέσχη, η RSL του Γκραντ δεν είχε παρουσία στην πράξη. Από τις δυο οργανώσεις, η Λέσχη με τις νέες της στρατολογίες από την κατάρρευση του 20ού Συνεδρίου, ήταν μακράν η μεγαλύτερη. Το εσωτερικό καθεστώς της Λέσχης είχε μαλακώσει, τόσο για να στρατολογεί όσο και για να συγκρατεί αυτά τα νέα μέλη, αν και υπήρχαν κι αυτοί του SRG που απλά ένιωθαν ότι η λεοπάρδαλη είχε απλώς αλλάξει τις βούλες της-το πούμα φυσικά είναι μια λεοπάρδαλη χωρίς καθόλου βούλες, δεν πάύει να είναι όμως ένα πολύ επικίνδυνο ζώο.

Όπως αρμόζει στους επαναστάτες, η έμφαση στην εκστρατεία μέσα στο CND έπεφτε στο να δείξει ότι η εργατική τάξη είναι η μόνη δύναμη που μπορεί να τερματίσει την πυρηνική απειλή για την ανθρωπότητα. Τόσο ο SRG όσο και η Λέσχη/Κλαμπ υποστήριζαν ότι παλεύουν ενάντια στις βάσεις και την ατομική βόμβα και μετά από μια περίοδο λογικά αρμονικής συνύπαρξης στις ίδιες συγκεντρώσεις και πορείες, ο SRG πρότεινε στο Κλαμπ ότι οι συντακτικές επιτροπές της Νιουσλέτερ (“Ενημερωτικό Δελτίο”) και της Σοσιαλιστικής Κριτικής θα έπρεπε να πραγματοποιούν κοινές συνεδριάσεις για τον συντονισμό και την αύξηση της αποτελεσματικότητας του έργου τους.

Δεν ήταν λοιπόν περίεργο, όταν έφτασε μια επιστολή της 10ης Μαΐου 1958 από το Βρετανικό Τμήμα της Τέταρτης Διεθνούς και υπογραφόταν από τον Μπερνς (κομματικό ψευδώνυμο του Χίλι). Η επιστολή περιέγραφε τη συμφωνία που είχαν οι δύο οργανώσεις για τη δουλειά στο CND και τη συμφωνία τους στο ζήτημα της Αλγερινής επανάστασης και δήλωνε ότι “παρά τις σημαντικές διαφορές στην ταξική φύση της Σοβιετικής Ένωσης, έχουμε έρθει πιο κοντά”. Πρότεινε:

α. Άμεση ανταλλαγή κειμένων που να αναλύουν τις προοπτικές των δυο ομάδων για την οικοδόμηση του επαναστατικού κόμματος στη Βρετανία.

β. ... Μια μεικτή επιτροπή ... έξι μελών από κάθε οργάνωση, ... για να επεξεργαστούμε τους τρόπους και τα μέσα για να οργανώσουμε την ενοποίηση.

γ. Η επιτροπή αυτή θα διοργανώσει κοινές συναντήσεις των συντακτικών επιτροπών, συντονισμό της δουλειάς στα συνδικάτα, τη νεολαία και το Εργατικό Κόμμα, ανταλλαγή εισηγητών και κοινές συνεδριάσεις ...

δ. Η επιτροπή θα διατυπώσει τους όρους ενοποίησης, οι οποίοι θα είναι αμοιβαία αποδεκτοί για τα μέλη και των δύο οργανώσεων.

Σύμφωνα με τον Κλιφ, η αρχική απάντηση του SRG στην πρόταση ενοποίησης ήταν θετική. Μόνο η μειοψηφία, των Τσέινι Ρόζενμπεργκ, Τζιν Τάιτ και του ίδιου του Κλιφ, ήταν αντίθετη στην ενοποίηση με το Κλαμπ. Οι λόγοι για αυτό δεν είναι ξεκάθαροι, αλλά μπορεί κανείς να υποθέσει ότι η σχετική επιτυχία του Χίλι στην στρατολόγηση αντιφρονούντων του ΚΚ έπαιξαν σημαντικό ρόλο στο να δημιουργηθεί ενθουσιασμός για την ενοποίηση. Ο Κλιφ δεν έμεινε για πολύ καιρό στη μειοψηφία. Σε συνομιλία μαζί μου ισχυρίστηκε ότι η αλλαγή στη στάση της πλειοψηφίας προέκυψε από την άρνηση του Χίλι να δημοσιεύσει ένα άρθρο του Κλιφ για τον κρατικό καπιταλισμό, στο θεωρητικό περιοδικό του Κλαμπ, την «Εργατική Κριτική».

Όποιος και αν ήταν ο λόγος, η απάντηση απεστάλη στο Κλαμπ στις 26 Ιουνίου 1958, υπογεγραμμένη από τον Ρόμπιν Φίορ για λογαριασμό της εκτελεστικής επιτροπής του SRG. (Ο Φίορ ήταν ένας εξαιρετικά ταλαντούχος σχεδιαστής, αν και ελαφρώς εκκεντρικός. Αυτός ήταν, νομίζω, που επινόησε τη δεκαετία του 1960 τον μηχανισμό που έκανε δυνατή την κατάργηση της γραφής με κεφαλαία και τη γενική καθιέρωση της γραφής με πεζά γράμματα. Κάποτε του ανατέθηκε να σχεδιάσει και να τυπώσει το

πρόγραμμα για ένα θεατρικό έργο του Μπρένταν Μπίαν στο θέατρο Ρόγιαλ Στράτφορντ Ιστ. Τελικά δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει το πρόγραμμα. Παρ' όλα αυτά, εμφανίστηκε τη νύχτα της πρεμιέρας, με ένα δωρεάν εισιτήριο, διαφημίζοντας φωναχτά την παραγωγή. Μου είπαν ότι τώρα ζει στην Πορτογαλία.)

Όπως θα περίμενε κανείς, η επιστολή ήταν καλογραμμένη και δομημένη με παραγράφους ανά σημείο. Λαμβάνοντας υπόψη τον έμφυτο τυπογραφικό συντηρητισμό των επαναστατών, χρησιμοποιήθηκαν τόσο τα κεφαλαία όσο και τα πεζά γράμματα. Αυτή, ωστόσο, ήταν η μόνη παραχώρηση στις ευαισθησίες του Χίλι. Στην πρώτη παράγραφο, η επιστολή καταδίκασε τη θεωρία της Λέσχης περί Εργατικού Κράτους (για τη Ρωσία), την ευγένειά τους με τον σταλινισμό, την προηγούμενη υποστήριξή τους στον Πάμπλο και τη θέση του για τους «αιώνες εκφυλισμένων εργατικών κρατών», καθώς και τα πολιτικά ζιγκ-ζαγκ του Τίτο στη Γιουγκοσλαβία πριν και μετά τη ρήξη του με την Κομινφόρμ.

Η δεύτερη παράγραφος έκανε κριτική στην έλλειψη δημοκρατίας στο Κλαμπ. Αντιπαρέθετε τις ανοιχτές συζητήσεις την περίοδο του Λένιν ενάντια στις πρακτικές του σταλινισμού. Υπογράμμιζε ότι εντός SRG, όταν υπήρχαν διαφορές προβάλλονταν στην εφημερίδα. Συνέχιζε λέγοντας ότι γνωστές διαμάχες μέσα στο Κλαμπ δεν είχαν δημοσιευτεί ακόμα στην εφημερίδα «Ενημερωτικό Δελτίο». Σε μια τελεσίδικη και ηχηρή διατύπωση, που θα μπορούσε, με κάποιο αντίτιμο, να κεντηθεί σε εργόχειρο και να κρεμαστεί σε τοίχο των γραφείων του SWP, έλεγε: «Μέχρι να συμφωνήσουμε ότι όλες οι γενικές πολιτικές διαφορές πρέπει να συζητηθούν ανοιχτά, ειλικρινά, και δημοκρατικά, δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι το έδαφος είναι έτοιμο για την ενοποίηση των δύο οργανώσεων”.

Αυτό, βέβαια, ήταν και το τέλος όλων των συζητήσεων περί ενοποίησης και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι εάν είχε πραγματοποιηθεί η ένωση, οι σύντροφοι του SRG δεν θα τα είχαν καταφέρει καλύτερα από ό, τι το 1950. Το επεισόδιο αυτό δεν έχει πολύ ενδιαφέρον, εκτός από το γεγονός ότι φωτίζει κάπως καλύτερα κάπως τη φύση του SRG. Για παράδειγμα, η επιστολή του

Φίορ είναι σωστή σε ό,τι αφορά τις διαφορετικές απόψεις που εκφράζονται στις σελίδες της Σοσιαλιστικής Κριτικής. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950, ο Όμιλος είχε απομακρυνθεί αρκετά από τις ρίζες της στην Τέταρτη Διεθνή. Κατά τη διάρκεια αυτής της δεκαετίας, ο SRG προσπάθησε να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που προέκυπταν από το γεγονός ότι ο καπιταλισμός, κόντρα σε όλες τις προσδοκίες, επιβίωσε από τον πόλεμο και σαφώς επεκτάθηκε και ότι οι προβλέψεις ότι καταρρέει ακούγονταν όλο και πιο ανόητες κάθε χρόνο που περνούσε.

Το επαναστατικό κίνημα δεν αναπτυσσόταν με κανέναν τρόπο ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στο τεράστιο μέγεθος των καθηκόντων που ετίθεντο μπροστά του ή έστω στις φιλοδοξίες του. Η Σοσιαλδημοκρατία, μετά την πρώτη έκρηξη ενθουσιασμού το 1945, έχανε σταδιακά τη δική της υποστήριξη. Ο βασικός λόγος για τη μακρά άνθηση ήταν, σύμφωνα με τον SRG, η διαρκής οικονομία των όπλων. Η αργή παρακμή της σοσιαλδημοκρατίας ως ξεχωριστής πολιτικής δύναμης εξηγήθηκε στη βάση μιας συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας που όλο και περισσότερο απομακρυνόταν από τα μέλη της και τις προσδοκίες τους, ενώ ταυτόχρονα εμπλεκόταν τόσο με τη διακυβέρνηση σε όλες τις μορφές της, όσο και με τους εργοδότες, σε έναν συνεταιρισμό σχεδιασμένο έτσι ώστε να εξασφαλίζει την κοινωνική ειρήνη σε βάρος της εργατικής τάξης. Η αρένα όπου στην πράξη κρινόταν ήταν το σωματείο και η καθημερινή ηγεσία των εργατών ήταν οι εκλεγμένοι συνδικαλιστές κι άλλοι εκπρόσωποι της βάσης του σωματείου.

Αυτές οι επαναστατικές ιδέες που δημιουργούσαν έναν ολοένα πιο συνεκτικό πολιτικό ιστό, συνοδεύονταν παράλληλα κι από την απομάκρυνση από τις οργανωτικές μορφές του παρελθόντος. Εν πολλοίς αυτό εκφράστηκε με την έμφαση στα δημοκρατικά πρότυπα, τη στροφή του ενδιαφέροντος στην εργατική βάση και τα λάθη του ρεφορμισμού, που βρήκαν θεωρητική θεμελίωση στο έργο της Ρόζα Λούξεμπουργκ. Το πλήρες ξεδίπλωμα αυτής της διαδρομής ήρθε με τη συγγραφή ενός βιβλίου 96 σελίδων, το «Ρόζα Λούξεμπουργκ: μια μελέτη» από τον Τόνι Κλιφ. (Η παράθεση παραρτημάτων με πεζά γράμματα και το πλατύ περιθώριο στα

αριστερά των σελίδων ήταν ένα δώρο του Φίορ που δεν υπάρχει πιά. Η τρίτη έκδοση του ίδιου έργου καταφέρνει να περιλαμβάνει μια μεροληπτική, για να μην πούμε κουραστική, εισαγωγή της Λίντσεϊ Τζέρμαν και παρ' όλα αυτά να παραμένει κατά έξι σελίδες συντομότερη.) Το βιβλίο αυτό γράφτηκε τον Ιανουάριο του 1959, αλλά παρουσιάστηκε τον Ιανουάριο του επόμενου έτους. Όπως ανακοίνωνε η διαφήμιση: «41 χρόνια μετά τη δολοφονία της, 1 χρόνο μετά το χρονοδιάγραμμα, 11 μήνες μετά την αρχική ανακοίνωση και 4 μήνες μετά τη βιβλιοπαρουσίαση, είμαστε στην ευχάριστη θέση να παρουσιάσουμε το «Ρόζα Λούξεμπουργκ». Σε αυτή την πρώιμη κατά 4 μήνες βιβλιοπαρουσίαση (Σοσιαλιστική Κριτική, τεύχος 9, Νο.12, Σεπτ. 1959), ο Μάικλ Κίντρον, παρά τις κάπως υπερενθουσιώδεις υπερβολές έδωσε αρκετά αξιόπιστα στοιχεία που δείχνουν τη στάση του SRG απέναντι στην επαναστατική παράδοση. Η Λούξεμπουργκ ήταν: "... ίσως η μεγαλύτερη αγωνίστρια της ανθρωπότητας που έχει γεννήσει ποτέ το δυτικό προλεταριάτο από την εποχή του Μαρξ και του Ένγκελς ... δεν μπορεί να χωρέσει στα αποκαΐδια της σοσιαλδημοκρατίας ή του σταλινισμού. Ακόμη και οι μικροσκοπικές ομάδες μόνο κατ' όνομα τροτσκιστών τη θεώρησαν υπερβολικά ανήσυχο πνεύμα της για να την τοποθετήσουν στην πινακοθήκη με τις θεότητες τους ... η σπουδαιότερη δασκάλα της εποχής μας, μια αστείρευτη πηγή έμπνευσης για τις απομονωμένες σοσιαλιστικές μειοψηφίες του σήμερα ... Κανείς δεν μπορεί να αντικρούσει τα επιχειρήματά της ενάντια στο σύστημα και τους ανθρώπους του συστήματος, την δειλή και πολυπλόκαμη γραφειοκρατία που αναπτυσσόταν στο κίνημα επί των ημερών της και σήμερα εξακολουθεί να είναι εκεί. Κανείς δεν μπορεί να ξεπεράσει την απεριόριστη πίστη της στην πρωτοβουλία της εργατικής τάξης, με τη συνειδητή αυτοδιευθυνόμενη δράση της εργατικής τάξης ... Η βαθιά κατανόησή της για τον ρόλο της ηγεσίας ... την οδήγησε σε μάχη όχι μόνο εναντίον των Γκάιτσκελς (στΜ Γκάιτσκελ, αρχηγός των Εργατικών στην Αγγλία) του γερμανικού εργατικού κινήματος αλλά και εναντίον του Λένιν των πρώιμων, καταδιωκόμενων μπολσεβίκων ». Από όλα αυτά πιθανότατα θα έχετε συμπεράνει ότι εάν η Λούξεμπουργκ δεν βρισκόταν στο κορυφαίο σκαλί του Πάνθεου, αυτό ισχύει μόνο γιατί ο Μαρξ και ο Ένγκελς καταλάμβαναν αυτή

τη θέση.

Η μόνη -ανεπαίσθητη- κριτική που ο Κίντρον ένωσε την ανάγκη να κάνει είναι: “Μερικές φορές η λογική των ιδεών οδηγεί τον συγγραφέα [τον Κλιφ – σ. Τζ.Χ.] να ξεφύγει από το θέμα του, αποδίδοντάς της πλήρως έναν ειρμό σκέψεων περισσότερο δικό του παρά δικό της.” Ο αντικειμενικός παρατηρητής μπορεί να νιώσει ότι η κατάσταση (που περιγράφει εδώ η κριτική) έχει μετατραπεί από οξεία σε χρόνια μέσα από όλο αυτό το μακρύ ταξίδι (του Κλιφ) από τη Λούξεμπουργκ στον Τρότσκι, παίρνοντας και τον Λένιν στο δρόμο.

Ό, τι και αν μπορεί να σκεφτόμαστε για την έμφαση σε αυτή τη λατρεία της Λούξεμπουργκ, αποτέλεσε σίγουρα μια ανάσα φρέσκου αέρα μέσα στην πεπαλαιωμένη τροτσκιστική ορθοδοξία της δεκαετίας του '50. Η μόνη από τις επαναστατικές ομάδες που είχε αξιοποιήσει τον χρόνο με γόνιμο τρόπο ήταν ο SRG. Στην πραγματικότητα επιχειρούσε μια συνολική ανάλυση του καπιταλισμού, του ρεφορμισμού και του σταλινισμού μαζί, παράλληλα με μια αξιόπιστη στρατηγική για το προχώρημα της εργατικής τάξης, ενταγμένη στο πλαίσιο που ενθάρρυνε τη δράση της ίδιας της τάξης, και το ανοιχτό πνεύμα μέσα σε ένα πραγματικά δημοκρατικό πλαίσιο. Αυτά αποτελούσαν μια πραγματική πρόοδο του Ομίλου που είχε τις καταβολές του στο RCP, τέτοια που δυνητικά θα μπορούσαν την καταστήσουν ισχυρό πόλο έλξης. Αν τα πρώτα δέκα χρόνια ήταν μια απογοήτευση, με όλες τις μεγάλες ελπίδες μιας θεωρητικά ανανεωμένης Τέταρτης Διεθνούς συντετριμμένες, τα επόμενα δέκα χρόνια ήταν, τουλάχιστον εν μέρει, η δικαίωση για όλα αυτά τα φαινομενικά χαμένα χρόνια.

Σημειώσεις

[1.](#) Σοσιαλιστική Κριτική, τόμος 6, No 6, Μάρτιος 1957

2. Η ιστορία της ISFI και της ICFI είναι περίπλοκη και όχι για

εκείνους με αδύναμα στομάχια, αλλά εν συντομία ο Πάμπλο και ο Ζερμείν (τα ηγετικά πνεύματα της ISFI) επέμεναν στον βαθύ μακρόχρονο εισοδισμό στα Κομμουνιστικά και Σοσιαλδημοκρατικά Κόμματα και υπέστησαν φράξιες από εκείνα τα τμήματα που αντιτίθεντο στη στρατηγική αυτή – ουσιαστικά από το γαλλικό και το αμερικάνικο τμήμα. Όταν η διαμάχη έφτασε στη διάσπαση το 1953, ο Χίλι πήγε μαζί με τους Αμερικανούς και την πλειοψηφία του γαλλικού τμήματος και έγινε γραμματέας της νέας ICFI. Μέχρι το 1963 οι Αμερικανοί συμφώνησαν με την ISFI για τον ενθουσιασμό τους με την κουβανική επανάσταση και ενώθηκαν μαζί τους για να σχηματίσουν την Ενιαία Γραμματεία της Τέταρτης Διεθνούς (USFI). Ο Χίλι και η γαλλική ομάδα υπό την ηγεσία του Λαμπέρτ κατήγγειλαν αυτή τη σύντηξη και αρνήθηκαν να συμμετάσχουν, συνεχίζοντας με την ICFI.